

پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس صمیمیت زناشویی و بخشودگی

Predicting Marital Commitment Basid on Marital
Intimacy and Forgiveness

بهناز محمدی

کارشناس ارشد مشاوره

دکتر احمد حیدرنیا

استادیار دانشگاه بجنورد (نویسنده مسؤل)

دکتر هادی عباسی

استادیار دانشگاه بجنورد.

Behnaz Mohamadi
Bojnourd University**Dr. Ahmad Heydarnia**Assistant of Professor, Bojnourd University (correspondence Author)
heydarnia_55@yahoo.com**Dr. Hadi Abbasi**

Assistant of Professor, Bojnourd University

Abstract

Family is the most important element in a society and its stability requires couples commitment. Also, commitment due to the fact that has relationship with better communication, being happier and more constructive behaviors during problems, is regarded as a very important concept in marital relationship. Hence, examining factors which contribute to marital commitment become important. Current research aims at examining prediction of marital commitment on the basis of marital intimacy and forgiveness. To this end, descriptive-correlation method was used. Statistical population in current research contains all married women working in education and training in Shahrood city at academic year 93-94 that were selected by cluster sampling. To collect data, Adamz and Jonez' Marital Commitment Questionnaire, Olia' Marital Intimacy Questionnaire, Polard and Anderson' Forgiveness Questionnaire were used. To analyze data, Pearson' correlation test and regression analysis were used. Results showed that amount of correlation between marital intimacy and marital commitment is 46%, and marital intimacy predicts 31% changes in marital commitment. Amount of correlation between general forgiveness and marital commitment is 46% and this variable predicts 29% changes in marital commitment. Also, amount of their multiple correlations with marital commitment variable is

چکیده

خانواده مهم ترین رکن جامعه است که ثبات آن مستلزم تعهد زوجین به یکدیگر است. همچنین تعهد به دلیل آنکه با ارتباط بهتر، شادتر بودن و رفتار سازنده تر در طی مشکلات در ارتباط است، یک مفهوم بسیار مهم در روابط زناشویی محسوب می شود، به همین دلیل بررسی عواملی که در تعهد زناشویی نقش دارند نیز اهمیت اساسی پیدا می کند. هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس صمیمیت زناشویی و بخشودگی است. بدین منظور از روش توصیفی- همبستگی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه زنان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر شاهرود در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ بودند که به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز، پرسشنامه صمیمیت زناشویی اولیاء و پرسشنامه بخشودگی پولارد و اندرسون استفاده گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون انجام شد. نتایج نشان داد که مقدار همبستگی بین صمیمیت زناشویی و تعهد زناشویی ۰/۴۶ می‌باشد و صمیمیت زناشویی ۰/۳۱ از تغییرات تعهد زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. مقدار همبستگی بین بخشودگی کلی با تعهد زناشویی ۰/۴۶ می‌باشد و این متغیر ۰/۲۹ از تغییرات تعهد زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین

52%, and these 2 variables explain 27% changes in marital commitment, altogether. So, intimacy and forgiveness can predict marital commitment.

Keywords: marital commitment, marital intimacy, forgiveness.

مقدار همبستگی چندگانه آنها با متغیر تعهد زناشویی ۰/۵۲ می باشد و این دو متغیر با همدیگر ۲۷ درصد از تغییرات تعهد زناشویی را تبیین می کنند.

واژه های کلیدی: تعهد زناشویی، صمیمیت زناشویی، بخشودگی.

مقدمه

بر اساس داده های سازمان ثبت اسناد، آمار طلاق از ۱۰/۲ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۱۶/۳ درصد در سال ۱۳۹۰ رسیده است؛ به این معنی که آمار طلاق در ایران افزایش ۶/۱ درصدی طی ۷ سال داشته است (تبعه امامی، ۱۳۹۱). از این رو طلاق کماکان یکی از موضوعات بسیار مهم در جامعه ایران می‌باشد و محققان زیادی در این حوزه به تحقیق پرداخته اند (کلانتری، روشن‌فکر و جواهری، ۱۳۹۰). از سوی دیگر طبق

نتایج تحقیقات، تعهد زناشویی دومین عامل حفظ کننده ازدواج و فقدان آن مهم ترین عامل مؤثر در بروز طلاق به شمار می آید (رینولد و منسفیلد^۱، ۱۹۹۹؛ کوهان و کلینبائوم^۲، ۲۰۰۲). تعهد زناشویی را می توان احساس تداومی که در جاذبه و محدودیت ها پیدا می شود تعریف کرد، تعهد ماهیت وابستگی فرد در رابطه را نشان می دهد، اینکه فرد در رابطه چقدر احساس امنیت می کند و تا چه حد احساس می کند که رابطه در دراز مدت ارزشمند است (نلسون^۳ و همکاران، ۲۰۱۱). تعهد به این معناست که فرد همسرش را دوست دارد، به او وفادار است و از انتخاب همسری دیگر به هر شکل و شمایی که باشد اجتناب می کند (کلارک^۴، ۲۰۰۰؛ ترجمه قراچه داغی، ۱۳۸۸). جانسون^۵ (۱۹۹۹) تعهد زناشویی را شامل سه بعد تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری می داند. تعهد شخصی به معنی علاقه و تمایل فرد برای تداوم رابطه زناشویی است. این تعهد منعکس کننده تلقی های فرد نسبت به شریک زندگی، رابطه اش و همین طور میزان اهمیت رابطه برای هویت فرد است (رامیرز^۶، ۲۰۰۸). بعد دیگر تعهد زناشویی تعهد اخلاقی است که نشان دهنده میزان احساس تعهد فرد به ادامه رابطه است. ارزشها و باورهای بنیادین فرد درباره مسیر رفتار صحیح در رابطه بر محوریت تعهد اخلاقی قرار دارد (نلسون و همکاران، ۲۰۱۱). تعهد ساختاری به این معناست که فرد احساس می کند به دلیل عوامل خارجی باید در رابطه باقی بماند (تانگ و کوران^۷، ۲۰۱۲). عوامل مختلفی بر سطح تعهد زوجین اثر می گذارند. گودفردن و آگنیو^۸ (۲۰۰۸) رضایت زناشویی، برخورداری از مهارت های حل مسأله و ویژگی های شخصیتی و روانی و اجتماعی فرد را از مهم ترین پیش بینی کننده های تعهد زناشویی دانسته اند.

¹ Reynolds & Mansfield

² Cohan & Klynbayvm

³ Nelson

⁴ Clark

⁵ Johnson

⁶ Ramirez

⁷ Tang & Curran

⁸ Goodfriend & Agnew

صمیمیت یک مقوله بسیار مهم در ثبات و استحکام روابط زوج‌ها به شمار می‌رود و یکی از نیازهای زندگی زناشویی است همچنین از ویژگی‌های بارز یک ازدواج شاد و موفق نیز می‌باشد (اسدپور، نظری، ثنایی و تبریزی، ۱۳۸۹). صمیمیت یک نزدیکی، تشابه و روابط شخصی عاشقانه یا هیجانی با شخص دیگر است که مستلزم شناخت و درک عمیق از فرد دیگر و همین‌طور بیان افکار و احساساتی است که نشانه تشابه با یکدیگر است (باگارووزی^۱، ۲۰۰۱). صمیمیت در ازدواج با ارزش است زیرا تعهد زوجین به ثبات رابطه را محکم می‌کند و به طور مثبتی با سازگاری و رضایت زناشویی همراه است (شهرستانی، دوستکام، رهبارداد و مشهدی، ۱۳۹۱). در واقع تعهد زناشویی و صمیمیت بخش حیاتی یک ازدواج موفق می‌باشند. بدین معنا که زوجین برای خلق آینده‌ای مشترک تلاش می‌کنند و به وقت بحران و تعارض در کنار هم باقی می‌مانند (حسینی، ۱۳۹۰).

طبق تحقیقات، ازدواج شاد و موفق، ازدواجی است که در آن بخشودگی، شکیبایی، تحمل و درک متقابل به طور مرتب تمرین می‌شود (نوری تیرتاشی و کاظمی، ۱۳۹۱). بخشودگی به صورت رهایی از احساس انزجار نسبت به عمل ارتكابی غلط، اغماض از طلب خسارت یا جبران عمل از سوی فرد خطاکار و چشم‌پوشی از تقصیر وی توصیف شده است (زکی‌بی، خدادادی، علیخانی، رستمی و کرمی، ۱۳۸۹). مفهوم بخشودگی به عنوان فرآیند چشم‌پوشی ارادی از حق عصبانیت و انزجار از یک عمل ارتكابی پرگزند تعریف شده است که شخص سالم رفتاری گرم و محبت‌آمیز را با شخص خاطی در پیش می‌گیرد (مایر^۲ و همکاران، ۲۰۰۰). سیمون^۳ و سیمون^۳ (۱۹۹۲) خاطر نشان می‌کنند که بخشودگی ثمره نوعی فرآیند التیام است و عقیده دارند که بخشودگی فرآیندی درونی است که نشان‌دهنده عزت نفس مثبت می‌باشد (زهتاب نجفی، ۱۳۸۸). باسکین و اینرایت^۴ (۲۰۰۴) نیز بیان می‌دارند

¹ Bagaroozi

² Meyer

³ Simon & simon

⁴ Baskin & Enright

که بخشودگی همچون عشق، به صورت عمل ارادی تجلی می‌کند. یکی از طرفین یا هر دو تصمیم می‌گیرند که باید از صدمه زدن دست بکشند. بخشودگی به ما کمک می‌کند روابطی را که برای ما ارزشمند هستند و از آنها لذت می‌بریم حفظ کنیم (نوری تیرتاشی و کاظمی، ۱۳۹۱). در نهایت سیمون و سیمون (۱۹۹۲) در تعریفی جامع از بخشودگی بیان می‌دارند که بخشودگی عمل بی‌قید و شرطی است که بدون چشمداشت (جبران متقابل) صورت می‌گیرد و به خودی خود ارزشمند است حتی اگر با پاسخ منفعلانه مواجه شود، معطوف به خود است، عملی است که به خاطر نفس رابطه و خود شخص صورت می‌گیرد و سلامت هر دو طرفین رابطه را تضمین می‌کند و آسیبی به فرد بخشنده نمی‌رساند. به طور خودانگیخته و ناگهانی اتفاق نمی‌افتد بلکه در طول زمان و به صورت جزئی از فرآیند رشد و تحول صورت می‌گیرد (زهتاب نجفی، ۱۳۸۸). هنگامی که فرد قادر به بخشش باشد، رابطه میان هتک حرمت و کیفیت رابطه زناشویی و رضایت زناشویی ضعیف تعدیل می‌شود. توانایی بخشش همسر می‌تواند به عامل پابرجایی رابطه و افزایش رضایت زناشویی منجر گردد (باکوس^۱، ۲۰۰۹؛ به نقل از احتشام زاده، ۱۳۹۰). افرادی که قادر به بخشش همسر خود هستند اعتقاد بر تقدس رابطه زناشویی خود دارند و این توانایی بخشش همسر به استحکام بیشتر رابطه زناشویی و افزایش رضایت زناشویی می‌انجامد (ماگیار^۲، ۲۰۰۱؛ به نقل از احتشام زاده، ۱۳۹۰). اعتقاد داشتن به تقدس رابطه زناشویی مفهومی است که می‌تواند با تعهد اخلاقی در ارتباط باشد. بخشودگی تغییراتی را در بر می‌گیرد که می‌تواند با کاهش در احساسات منفی و یا کاهش احساسات منفی همراه با افزایش احساسات مثبت همراه باشد. با توجه به نقش بخشودگی در کاستن از احساسات منفی و افزایش احساسات مثبت می‌توان دریافت که بخشودگی با کیفیت بالای رابطه زناشویی همراه است (غفوری، مشهدی و حسن‌آبادی، ۱۳۹۲)؛ از سوی دیگر با توجه به نتایج پژوهش‌های مختلف، بین تعهد زناشویی و کیفیت رابطه

¹ Backus

² Magyar

زناشویی در زنان نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (سفرچی تیل، ۱۳۹۱). تا زمانی که زوجین تعهد ازدواج را جدی نگیرند نمی‌توانند به ساختار زندگی زناشویی سالم برسند (رضایی، ۱۳۸۹).

پژوهش‌های قبلی در زمینه تعهد زناشویی نشان می‌دهد که دینداری پیش‌بینی کننده مهمی برای تعهد زناشویی در افراد بود (محمدی، زهراکار، داورنیا و شاکرمی، ۱۳۹۳). زوج درمانی اسلام محور (شهبها و همکاران، ۱۳۹۲)، آموزش مهارت‌های صمیمانه (چیت ساززاده، ۱۳۹۱)، و طرحواره درمانی (امانی و بهزاد، ۱۳۹۰) تعهد زناشویی را افزایش می‌دهد؛ همچنین رابطه سبک‌های مقابله‌ای با صمیمیت و تعهد زناشویی (حسینی، ۱۳۹۰) و رضایت جنسی با تعهد زناشویی (شاه سیاه، بهرامی و محبی، ۱۳۸۷) نیز معنادار بوده است. تعهد در روابط با مفهوم عدالت در روابط، رابطه مثبت و با مفهوم بی‌عدالتی در رابطه، همبستگی منفی معنادار را نشان داده است (تانگ و کوران، ۲۰۱۲).

با توجه به مفاهیم بیان شده و نقش هریک از متغیرهای ذکر شده در استحکام و پایداری ازدواج هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه تعهد زناشویی بر اساس صمیمیت زناشویی و بخشودگی است.

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، کلیه زنان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر شاهرود (۹۲۵ نفر) در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ را شامل می‌شود که از میان آنها، ۲۹۸ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شد. همچنین تأهل، زندگی با همسر و نداشتن پرونده مفتوحه برای طلاق، گذشتن حداقل ۵ سال از ازدواج و داشتن حداقل یک فرزند از جمله ملاک‌های ورود به پژوهش بودند. در این پژوهش به منظور جمع‌آوری داده‌ها از

پرسشنامه‌های تعهد زناشویی آدامز و جونز^۱ (۱۹۹۷)، صمیمیت زناشویی اولیاء (۱۳۸۵) و پرسشنامه بخشودگی پولارد و اندرسون^۲ (۱۹۸۸) استفاده شده است.

ابزار گردآوری داده‌های پژوهش

پرسشنامه تعهد زناشویی: این ابزار توسط آدامز و جونز (۱۹۹۷) تهیه شده است و سه بعد تعهد زناشویی (شخصی، اخلاقی و ساختاری) را اندازه گیری می‌کند. آدامز و جونز میزان پایایی هر یک از خرده مقیاس‌ها را به این شرح به دست آوردند: تعهد شخصی ۰/۹۱، تعهد اخلاقی ۰/۸۹ و تعهد ساختاری ۰/۸۶ (عباسی مولید، ۱۳۸۸). در مطالعه‌ی عباسی مولید و همکاران (۱۳۸۸) نیز روایی محتوایی این آزمون مورد تأیید قرار گرفت. همسانی درونی این پرسشنامه در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که برای تعهد شخصی ۰/۸۵، تعهد اخلاقی ۰/۷۴، تعهد ساختاری ۰/۸۲ و کل پرسشنامه ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسشنامه صمیمیت زناشویی: این ابزار توسط اولیاء و همکاران (۱۳۸۵) ساخته شده است و شامل ۸۷ سؤال و ۹ خرده مقیاس است که عبارتند از: صمیمیت هیجانی، صمیمیت عقلانی، صمیمیت جسمانی، صمیمیت اجتماعی^۰ تفریحی، صمیمیت ارتباطی، صمیمیت معنوی، صمیمیت روان‌شناختی، صمیمیت جنسی و صمیمیت کلی. به منظور بررسی روایی همزمان پرسشنامه صمیمیت زناشویی از مقیاس صمیمیت واکر و تامپسون (۱۹۸۳) استفاده شده است. نتایج نشان داد که همبستگی بین این دو پرسشنامه برابر با ۰/۹۲ است. برای تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب پایایی آن از طریق محاسبه ضریب آلفا ۰/۹۸ گزارش شده است (اولیاء، ۱۳۸۵). همچنین در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۶ به دست آمد.

¹ Adams and Jones

² Pollard & Anderson

پرسشنامه بخشودگی: به منظور سنجش بخشودگی از مقیاس سنجش بخشش در خانواده استفاده شد. این مقیاس در سال ۱۹۸۸ توسط پولارد و اندرسون تدوین شد. این پرسشنامه ۴۰ سؤال و دو بخش دارد که بخش نخست آن بخشودگی را در خانواده‌های اصلی و بخش دوم آن میزان بخشودگی را در خانواده‌ی هسته‌ای (همسران) می‌سنجد. پولارد و همکاران (۱۹۹۸) در پژوهشی بر روی ۲۲۹ زن و ۱۱۳ مرد، ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را ۰/۹۳ گزارش کردند. هم‌چنین آنها به منظور بررسی روایی این پرسشنامه، با استفاده از یک نمونه ۳۴۲ نفری، آن را با مقیاس خود-مختاری ورثینگتون^۱ و مقیاس اخلاق رابطه‌ی^۲ همبسته کردند. نتایج تحلیل نشان داد که خرده مقیاس‌های این پرسشنامه از روایی همگرای مطلوبی برخوردار هستند. هم‌چنین نتایج پژوهش آنها نشان داد که مقیاس بخشش خانواده دارای اعتبار سازه قابل قبولی است. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۴ به دست آمد.

یافته‌های پژوهش

در مطالعه حاضر، میانگین سن افراد ۳۸/۱۹ و دامنه سنی آنها بین ۲۳ تا ۵۵ سال متغیر بود. میانگین مدت ازدواج افراد ۱۵/۰۶ بود. فراوانی افراد از لحاظ مدرک تحصیلی به صورت دیپلم: ۴ نفر، کاردانی: ۴۹ نفر، کارشناسی: ۱۹۵ نفر و کارشناسی ارشد: ۵۰ نفر بود. هم‌چنین فراوانی افراد از لحاظ تعداد فرزندان به صورت: ۱ فرزند: ۱۰۰ نفر، ۲ فرزند: ۱۰۹ نفر، ۳ فرزند: ۶۳ نفر، ۴ فرزند: ۲۰ نفر و ۵ فرزند: ۶ نفر بود. برای بررسی پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات آزمودنی‌ها از آزمون کولموگروف^۳ اسمیرنوف استفاده شد. نتایج نشان داد که توزیع متغیرهای پژوهش نرمال است. یافته‌های توصیفی

^۱ Worthington Autonomy Scale (WAS)

^۲ Relational Ethics Scale (RES)

(میانگین و انحراف معیار) و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ میانگین، انحراف معیار و همبستگی تعهد زناشویی، صمیمیت زناشویی و بخشودگی

متغیرها	میانگین (انحراف معیار)	۱	۲	۳
۱- تعهد زناشویی	۱۶۰/۸۸ (۱۸/۶۱)	۱		
۲- صمیمیت زناشویی	۲۸۵/۶۱ (۲۶/۵۹)	۰/۴۷ **	۱	
۳- بخشودگی	۱۲۰/۰۸ (۱۰/۶۲)	۰/۴۶ **	**	۱

** $P < 0.01$

همان‌طور که ملاحظه می‌شود همبستگی تعهد زناشویی و صمیمیت زناشویی و همچنین تعهد زناشویی و بخشودگی از لحاظ آماری معنادار است. پیش از انجام تحلیل رگرسیون، مفروضه‌های نرمال بودن توزیع خطاها (باقیمانده‌ها)، یکسانی پراکندگی و عدم همخطی متغیرهای پیش‌بین مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد داده‌ها شرایط استفاده از تحلیل رگرسیون را دارند. جدول ۲ نشان می‌دهد که

صمیمیت زناشویی و بخشودگی به گونه‌ای معنادار می‌توانند تعهد زناشویی را پیش‌بینی کنند.

جدول ۲ ضرایب رگرسیونی استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش‌بین

Sig	t	β	SEB	B	
۰/۰۰۱	/۲۶	-	/۵۷	۳۷/۸۳	مقدار ثابت
	۳		۱۱		
۰/۰۰۱	/۲۲	۰/۳۱	۰/۰۴	۰/۲۱	صمیمیت
	۵				زناشویی
۰/۰۰۱	/۹۳	۰/۲۹	۰/۱۰	۰/۵۱	بخشودگی
	۴				

$$P < ۰/۰۰۱, F = ۵۷/۰۵, ADJ R^2 = ۰/۲۷, R^2 = ۰/۲۸, R = ۰/۵۲۸$$

براساس اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که تأثیر متغیر صمیمیت زناشویی در پیش‌بینی تعهد زناشویی ۰/۳۱ می‌باشد که از لحاظ آماری معنادار است ($P < ۰/۰۰۱$) و $T = ۵/۲۲$). مقدار β برای صمیمیت زناشویی نشان می‌دهد که در صورت ثابت بودن سایر شرایط افزایش یک واحد در این متغیر، به اندازه ۰/۳۱ واحد افزایش در متغیر تعهد زناشویی را به دنبال دارد. همچنین مقدار تأثیر متغیر بخشودگی در پیش‌بینی تعهد زناشویی $\beta = ۰/۲۹$ می‌باشد. مقدار β برای بخشودگی نشان می‌دهد که در صورت ثابت بودن سایر شرایط افزایش یک واحد در این متغیر، به اندازه ۰/۲۹ واحد افزایش در متغیر تعهد زناشویی را به دنبال خواهد داشت. معادله استاندارد رگرسیونی هم به صورت زیر می‌باشد:

(بخشودگی) $0/291 +$ (صمیمیت زناشویی) $0/31 =$ (تعهد زناشویی) Y'

بحث و نتیجه گیری

طبق نتایج به دست آمده رابطه بین صمیمیت زناشویی و بخشودگی با تعهد زناشویی معنادار می‌باشد و فرضیه پژوهش تأیید گردید. این یافته با نتایج پژوهش‌های باکوس (۲۰۰۹)، کاپینوس و جانسون^۱، تیلگمن^۲ (۲۰۰۸)، بلوم^۳ (۲۰۰۶)، کرافورد و آنگر (۲۰۰۴)، ماسودا^۴ (۲۰۰۳)، مسترز^۵ (۲۰۰۳)، اسپرچر (۲۰۰۲)، فینک^۶ (۲۰۰۲)، فینچام و بیچ^۷ (۲۰۰۲)، وایت و جوینر^۸ (۲۰۰۱)، ماگیار (۲۰۰۱)، یلا^۹ (۲۰۰۰)، هلر و وود^{۱۰} (۱۹۹۸)، اسپرچر و رگان^{۱۱} (۱۹۹۸)، اسونسون و تراهاگ^{۱۲} (۱۹۸۵)، امانی و همکاران (۱۳۹۳)، غفوری و همکاران (۱۳۹۲)، حسینی (۱۳۹۰)، رجبی و بنگانی (۱۳۸۷) و سپاه منصور و مظاهری (۱۳۸۵) همخوان می‌باشد.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت امروزه دلایل اصلی ازدواج و انتظارات همسران از یکدیگر به طور چشمگیری تغییر یافته است. نیاز به عشق و صمیمیت و ایجاد رابطه صمیمانه با همسر و ارضای نیازهای عاطفی و روانی از جمله دلایل اصلی زوجین امروزی برای ازدواج است (اعتمادی، ۱۳۸۹). در رابطه زوجی، هر یک از زوج‌ها می‌توانند عمیق‌ترین احساسات صمیمیت را تجربه کنند (نظری، ۱۳۸۶). بر اساس رویکرد تعاملی باگاروزی (۲۰۰۱) صمیمیت یک فرآیند تعاملی و نیاز واقعی انسان است و در یک چارچوب نیاز بقا برای دل‌بستگی رشد می‌کند. از دیدگاه باگاروزی صمیمیت زناشویی را می‌توان با نظریه وابستگی در مورد تعهد زناشویی مرتبط دانست.

¹ Kapinus & Johnson

² Tilghman

³ Blume

⁴ Masuda

⁵ Masters

⁶ Finke

⁷ Fincham & Beach

⁸ Waite & Joyner

⁹ Yela

¹⁰ Heller & Wood

¹¹ Sprecher & Regan

¹² Swensen & Trahaug

بر اساس نظریه وابستگی پیامدهای تعاملات اجتماعی بر اساس پاداش‌هایی که فرد دریافت می‌کند یا هزینه‌هایی که وی باید متحمل شود، می‌تواند رضایت بخش یا غیر رضایت بخش باشد. پاداش‌ها تجارب مثبتی هستند که احساس لذت و شادمانی ایجاد می‌کنند که با سلامت هیجانی و عاطفی و احترام به خود همراهند. از طرف دیگر هزینه‌ها تجارب منفی هستند که به گرفتاری‌ها و ناراحتی‌های جسمانی و روانی منجر می‌شود. مطابق با این نظریه، روابط زناشویی زمانی تداوم می‌یابد که تجارب یکی از زوجین، ملاک‌ها و معیارهای قابل قبول هر دو زوج را دارا باشد. اولین معیار برای ارزیابی تجارب فعلی، سطح مقایسه جذابیت و رضایتمندی است. در این ارزیابی، پاداش‌ها و هزینه‌ها تماماً با هم مقایسه می‌شود. اگر میزان پاداش‌های به دست آمده بیشتر از میزان هزینه‌های از دست رفته باشد، رابطه رضایت بخش خواهد بود و دارای جذابیت برای زوج می‌باشد، که خود باعث افزایش تعهد شخصی می‌شود. بنابراین زوج برای حفظ رابطه کوشش خواهند نمود. از سوی دیگر اگر میزان هزینه‌ها و مشکلات بیشتر از میزان پاداش‌ها برآورد شود، رابطه غیر رضایت بخش خواهد بود و فاقد جذابیت تلقی می‌گردد (استرچمن و گابل^۱، ۲۰۰۶).

در تبیین ارتباط بین تعهد زناشویی و بخشودگی، می‌توان گفت در روابط زناشویی عوامل متعددی باعث رضایت همسران از یکدیگر می‌شود؛ در این میان بخشودگی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در رضایت زناشویی محسوب می‌شود (زکی بی، ۱۳۸۹). بخشودگی از جمله توانمندی‌هایی است که می‌تواند در حفظ خانواده نقش مؤثری داشته باشد (افخمی و بهرامی، ۱۳۸۹). بخشودگی بر عشق مؤثر است. طبق نظر استرنبرگ (۱۹۸۶؛ به نقل از مشاک، ۱۳۸۷) عشق مرکب از سه جزء محبت، صمیمیت و تعهد می‌باشد. شکیبایی عشق را قابل انعطاف می‌سازد و شکیبایی توأم با بخشودگی از آسیب رساندن به اجزاء عشق جلوگیری می‌کند و آسیب وارده را بهبود می‌بخشد (سیف و بهاری، ۱۳۸۳). فینچام و بیچ (۲۰۰۲) نیز بخشودگی را به عنوان عاملی در تحلیل بهتر تعارضات زناشویی و نهایتاً دستیابی به رضایتمندی و سازگاری زناشویی

¹ Strachman & Gable

بهتر توصیف کردند. در همین راستا می‌توان گفت که اگر زوجها بتوانند تعارضاتشان را حل نمایند رضایت و تعهد زناشویی‌شان بیشتر می‌شود (بیرامی، باباپور، هاشمی، اسمعیلی و بهادری، ۱۳۹۲).

از سوی دیگر هنگامی که فرد قادر به بخشش باشد، رابطه میان هتک حرمت و کیفیت رابطه زناشویی و رضایت زناشویی ضعیف، تعدیل می‌شود. توانایی بخشش همسر می‌تواند به عامل پابرجایی رابطه و افزایش رضایت زناشویی منجر گردد (باکوس، ۲۰۰۹؛ به نقل از احتشام زاده، ۱۳۹۰). افرادی که قادر به بخشش همسر خود هستند اعتقاد بر تقدس رابطه زناشویی خود دارند و این توانایی بخشش همسر به استحکام بیشتر رابطه زناشویی و افزایش رضایت زناشویی می‌انجامد (ماگیار، ۲۰۰۱؛ به نقل از احتشام زاده، ۱۳۹۰). در بعد تعهد اخلاقی؛ تعهد زناشویی مبتنی است بر یک احساس وفاداری اخلاقی به ازدواج و رابطه زناشویی و این عقیده که ازدواج یک نهاد مقدس است (شیلدز^۱، ۲۰۰۱)، یک نهاد اجتماعی مهم که تضمین کننده مراقبت و حمایت بوده و وفاداری و پایبندی به آن ارزش شناخته می‌شود (هارمون^۲، ۲۰۰۵). تعهد اخلاقی اشاره به تعهدی دارد که افراد احساس می‌کنند که باید در رابطه باقی بمانند و شامل موارد مربوط به اخلاق پیرامون روابط (به عنوان مثال ازدواج)، احساس تعهد شخصی فرد به دیگری و رفتارهای نگهدارنده رابطه می‌باشد (جانسون، ۱۹۹۹). از این منظر ارتباط بخشودگی و تعهد زناشویی می‌تواند بدین صورت باشد که افرادی که ازدواج و خانواده را نهادهای باارزش و مقدس می‌دانند، برای حفظ آن در زندگی زناشویی از بخشودگی استفاده می‌کنند و این بخشودگی می‌تواند به ادامه رابطه زوج کمک نماید.

همچنین از آنجایی که بخشودگی همسر با افزایش رضایتمندی از ازدواج و زندگی زناشویی مرتبط است و می‌تواند باعث افزایش آن شود (باکوس، ۲۰۰۹، ماگیار، ۲۰۰۱؛ به نقل از احتشام زاده، ۱۳۹۰)، می‌توان ارتباط بخشودگی زناشویی و تعهد

¹ Shields

² Harmon

زناشویی را با مدل سرمایه‌گذاری راسبالت (۱۹۹۳) توجیه نمود. مطابق با این مدل، تعهد در زندگی زناشویی از رضایتمندی زناشویی، کیفیت جایگزین‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها متأثر می‌شود. او معتقد است رضایتمندی نوعی ارزشیابی ذهنی از پاداش‌ها و تنبیه‌های نسبی است که فرد در یک رابطه تجربه می‌کند. راسبالت تصریح می‌کند که تعهد به وسیله میزان رضایتمندی ایجاد شده در رابطه تقویت می‌شود. برای این که افراد سطح رضایتمندی خود را تعیین کنند، هزینه‌ها و پاداش‌های روابط‌شان را برآورد می‌نمایند. مزایا و پاداش‌های بالقوه با انتظارات فرد در مورد رابطه مقایسه می‌شود. این استانداردهای شخصی به عنوان معیار سنجش شناخته می‌شوند. این سطح رضایتمندی عملکردی از سنجش سطح و نتایج رابطه کنونی است. زمانی که نتایج به دست آمده بیش از سطح معیار باشد، فرد از رابطه اش خشنود است، اما زمانی که نتایج به دست آمده پایین‌تر از استانداردهای درونی باشند، عدم رضایتمندی اتفاق می‌افتد (چیت‌ساززاده، ۱۳۹۱).

توجه به محدودیت‌های پژوهش نیز در استنباط دقیق از یافته‌ها ارزشمند است. از جمله محدودیت‌های این پژوهش مقطعی بودن و جامعه پژوهش می‌باشد که تنها شامل معلمان زن می‌باشد. این دو مسأله تعمیم نتایج را با محدودیت و احتیاط مواجه می‌سازد. در ضمن همبستگی بودن طرح پژوهش نیز تبیین نتایج را از نقطه نظر اسنادهای علت شناختی با محدودیت مواجه می‌کند که باید در نظر گرفته شود. همچنین مانند تمامی پژوهش‌هایی که از پرسشنامه استفاده می‌کنند، در این پژوهش هم استفاده از مقیاس‌های خود گزارش دهی که امکان سوگیری در پاسخها را مطرح می‌کند می‌تواند محدودیت دیگری باشد.

پیرو نتایج این مطالعه، برای پژوهش‌های آینده در این مسیر، پیشنهادهایی مطرح می‌شود. همانطور که بیان شد در این پژوهش از طرح مقطعی استفاده شده است، به همین دلیل استفاده از طرح‌های طولی و بلند مدت جهت بررسی صحت تأثیر متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک پیشنهاد می‌گردد. همچنین انجام تحقیق بر روی جوامع دیگر که مشاغل مختلفی دارند، می‌تواند در جهت تأیید صحت یا عدم صحت

نتایج بدست آمده بر روی اقشار مختلف مفید باشد. و در نهایت با توجه به اینکه طرح حاضر از نوع همبستگی بوده است و بدون اعمال هیچ گونه متغیر مستقلی صرفاً به بررسی روابط می‌پردازد، پیشنهاد می‌گردد با انجام طرح‌های آزمایشی و با ارائه متغیر-های مستقل مانند آموزش غنی سازی روابط، آموزش روابط صمیمانه و درمان مبتنی بر بخشش، تأثیر آنها بر افزایش صمیمیت و بخشودگی و به تبع آنها بر تعهد زناشویی بررسی گردد تا بتوان نتیجه بدست آمده را بهتر و با اطمینان بیشتری ارزیابی نمود.

منابع

- احتشام زاده، پروین و طیبی، زهره. (۱۳۹۰). رابطه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دلبستگی با بخشودگی در کارکنان شرکت ملی نفت اهواز. یافته‌های نو در روانشناسی، سال ۶، شماره ۱۸، صص: ۸۷-۱۰۲.
- اسدپور، اسماعیل؛ نظری، علی محمد؛ ثنایی، باقر و تبریزی، مصطفی. (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی زوج درمانی خودنظم بخشی بر افزایش صمیمیت زناشویی زوج‌ها. پژوهش‌های مشاوره، جلد ۱۱، شماره ۴۱، صص: ۴۵-۷۰.
- اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۹). افزایش صمیمیت زناشویی. فصلنامه تازه‌های روان‌درمانی، سال ۱۳، شماره ۵۰، صص: ۲۱-۴۲.
- افخمی، ایمانه و بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش بخشودگی بر میزان بخشودگی زوج‌های شهر یزد. اندیشه‌های نوین تربیتی، دوره ۶، شماره ۳، صص: ۲۶-۹.
- امانی، احمد و بهزاد، داوود. (۱۳۹۰). اثربخشی طرحواره درمانی در ارتقاء تعهد زناشویی و عزت نفس زوج‌ها. پژوهش‌های مشاوره، جلد ۱۱، شماره ۴۱، صص: ۱۱۸-۱۳۲.
- بیرامی، منصور، باباپور خیرالدین، جلیل، هاشمی نصرت آباد، تورج، اسماعیلی، اسماعیل و بهادری خسروشاهی، جعفر (۱۳۹۲). پیش‌بینی رضایتمندی زناشویی براساس مولفه‌های هوش هیجانی و شیوه‌های حل تعارض. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، سال ۳، شماره ۶، صص: ۲۰-۱۲۷.
- تبعه امامی، شیرین. (۱۳۸۲). تعیین و بررسی رابطه بین ویژگی‌های مرکزی و

- پیرامونی عشق و تعهد در بزرگسالان جوان متأهل دانشگاه اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، چاپ نشده دانشگاه اصفهان.
- چیت ساززاده، بهاره. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش برنامه کاربرد عملی مهارت های صمیمانه پی یرز بر تعهد زناشویی زوجین. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، چاپ نشده دانشگاه خوارزمی.
- حسینی، مریم. (۱۳۹۰). رابطه سبک های مقابله ای با صمیمیت و تعهد زناشویی در فرهنگیان شهر ایلام. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده، چاپ نشده دانشگاه علامه طباطبایی.
- رضایی، جواد. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش سبک زندگی اسلام محور با تأکید بر نظام خانواده بر تعهد و صمیمیت زوجین اراک. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره گرایش خانواده، چاپ نشده دانشگاه اصفهان.
- زکی بی، علی؛ خدادای، کامران؛ علیخانی، مصطفی؛ رستمی، سمیرا و کرمی، جهانگیر. (۱۳۸۹). رابطه مهارت های زندگی و ویژگی های شخصیتی با بخشودگی زناشویی در میان زنان شهر کرمانشاه. مجله زن و مطالعات خانواده، سال ۳، شماره ۱۰، صص: ۷۵-۹۱.
- زهتاب نجفی، عادل. (۱۳۸۸). بررسی و مقایسه میزان بخشودگی در زوجین با رضایت زناشویی بالا و زوجین در معرض طلاق در شهرستان کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، چاپ نشده دانشگاه الزهرا.
- سفرچی تیل، مونا. (۱۳۹۱). بررسی ارتباط تعهد زناشویی با کیفیت رابطه در زنان شاغل و غیر شاغل. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته راهنمایی و مشاوره، چاپ نشده دانشگاه الزهرا.
- سیف، سوسن و بهاری، فرشاد. (۱۳۸۳). رابطه بین بخشودگی و سلامت روانی همسران. مطالعات روان‌شناختی، سال ۱، شماره ۱، صص: ۹-۱۸.
- شاه سیاه، مریم؛ بهرامی، فاطمه و محبی، سیامک. (۱۳۸۷). بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا. مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی، سال ۱۱، شماره ۳، صص: ۲۳۳-۲۳۸.

شهبها، سمانه؛ یادگار، مونس؛ لرستانی، فهیمه؛ ملکی، فاطمه؛ سام دلیری، صبورا و اله ویردی یانی، خللیل. (۱۳۹۲). تأثیر آموزش زوج درمانی اسلام محور بر خوشبینی و تعهد زناشویی زوجین. *پژوهش های علوم انسانی دانشگاه اصفهان*، سال ۴، شماره ۲۲، صص: ۹۹-۱۱۶.

شهرستانی، ملیحه؛ دوستکام، محسن؛ رهباردار، حمید و مشهدی، علی. (۱۳۹۱). پیش‌بینی رضایتمندی زناشویی از روی متغیرهای باورهای ارتباطی و صمیمیت زناشویی در زنان متقاضی طلاق و عادی شهر مشهد. *فصلنامه علمی و پژوهشی زن و فرهنگ*، سال ۴، شماره ۱۴، صص: ۱۹-۴۱.

غفوری، سمانه؛ مشهدی، علی و حسن آبادی، حسین. (۱۳۹۲). اثربخشی روان درمانی معنوی مبتنی بر بخشودگی در افزایش رضایتمندی زناشویی و کاهش تعارضات زوجین شهر مشهد. *مجله اصول بهداشت روانی*، سال ۱۵، شماره ۱، صص: ۴۵-۵۷.

کلارک وارن، نیل. (۱۳۸۸). *در جستجوی عشق زندگی*، (ترجمه مهدی قراچه داغی)، تهران: نشر اوحدی، (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی، ۲۰۰۰).

کلانتری، عبدالحسین؛ روشن فکر، پیام و جواهری، جلوه. (۱۳۹۰). آثار و پیامدهای طلاق: مرور نظام‌مند تحقیقات انجام شده در ایران با تأکید بر ملاحظات جنسیتی در سال-های ۱۳۹۰-۱۳۷۶. *زن در توسعه و سیاست*، سال ۹، شماره ۳، صص: ۱۱۳-۱۱۱.

محمدی، بهناز؛ زهراکار، کیانوش؛ داورنیا، رضا و شاکرمی، محمد. (۱۳۹۳). بررسی نقش دینداری و ابعاد آن در پیش‌بینی تعهد زناشویی کارکنان سازمان بهزیستی خراسان شمالی. *مجله دین و سلامت*، دوره ۲، شماره ۱، صص: ۱۵-۲۳.

مشاک، رؤیا. (۱۳۸۷). بررسی رابطه سبک های عشق با رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. *مجله زن و فرهنگ*، صص: ۸۳-۹۷.

نظری، علی محمد. (۱۳۸۹). *مبانی زوج درمانی و خانواده درمانی*. تهران: نشر علم، ۱۳۸۶.

نوری تیرتاشی، ابراهیم و کاظمی، نرجس. (۱۳۹۱). بررسی تأثیر روایت درمانی بر میزان تمایل به بخشودگی در زنان. *مجله روانشناسی بالینی*، سال ۴، شماره ۲، صص:

- Baskin T; Enirght R. (2004), Intervention studies on forgiveness: a Meta ° analysis. *Journal of counseling; Development*; vol, 82.1, 79.12
- Cohan, C. L. & Kleinbaum, S. (2002). Toward a greater understanding of: premarital cohabitation and marital commitment, *Journal of Marriage and Family*, 54, 180-193.
- Goodfriend, W., Agnew, C.R. (2008). Sunken costs and desired plans. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37: 1639-1652.
- Harmon, D. KH. (2007). Black men and marriage: The impact of spirituality, religiosity and marital commitment on marital satisfaction, doctoral dissertation: Alabama University.
- Johnson, M. P., Caughlin, J,P & Huston, T,L (1999). The tripartite nature of marital commitment: Personal, moral and structural reasons to stay married. *Journal of marriage and the family*, 61.160-177.
- Lambert, N. M. & Dollahite, D. C. (2008). The threefold cord: marital commitment in Religious couples. *Journal of Family Issue*, 29, 592-614.
- Mayer, J. D., Caruso, D & salovey, P, (2000). Emotion intelligence, Inr. J. Sternberg (Ed). *Handbook of intelligence*, New york, Cambridge university press.
- Nelson, J.A., Kirk, A.M., Ane, P. & Serres, S.A. (2011). Religious and Spiritual Values and moral Commitment in Marriage: Untapped Resources in Couples Counseling?. *Journal of Counseling and Values*, 55: 228-246.
- Ramirez, A. (2008). An examination of the tripartite approach to commitment: An Actor-Partner Interdependence Model Analysis of the effect of relational maintenance behavior. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(6): 943° 965.
- Reynold, J., & Mansfield, P. (1999). The effect of changing attitudes to marriage on its stability: Lord chancellors Department, High Divorce rates: the state of the evidence on Reasons and Remedies, 1, 1-3. Research series No. 2/99.
- Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 175° 204.
- Shilds, E. P. (1991). The effect of religiosity and marital commitment on marital satisfaction and stability. Unpublished doctoral dissertation: Brigham Yong University.
- Strachman, A., & Gable, S. L. (2006). What you want (and do not want) affects what you see (and do not see): Avoidance social goals and social events. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 1446° 1458.
- Tang , Curran M.A., (2012) Marital Commitment and Perceptions of Fairness in Household Chores. *Journal of family Issues*, 1-25.
- Fincham, F, D, & Beach, S. K. (2002). Implications for working with couples. *Annual review of Psychology*, 50, 47-77.